

Natuur uit de marge van het melkveebedrijf?

C. Hermans (onderzoekster afdeling Synthese PR)

In de jaren 1989-90 is een bedrijfsmodel voor veenweiden ontwikkeld, waarin verweving van natuur en veehouderij centraal staat op basis van gelijkwaardigheid. In opdracht van de Landinrichtingsdienst zijn de perspectieven van dit model onderzocht voor de inrichting en het beheer van veenweiden in relatienotagebieden op basis van vleesveehouderij (zoogkoeien, schapen en kruislingen). Bijna 80 procent van de veenweidebedrijven zijn echter overwegend intensieve melkveebedrijven met marginale mogelijkheden voor natuur (slootkanten voor flora, uitgestelde maaidatum voor weidevogels). Daarom is in tweede instantie nagegaan in hoeverre met behulp van het model meer aan de natuurbelangen kan worden tegemoet gekomen op basis van melkvee.

Bedrijfsmodel

Het ontwikkelde model is een geïntegreerd model, omdat met zowel de bestaansvoorwaarden van de natuur als met die van de veehouder rekening gehouden wordt. De natuurbelangen vereisen dat de veehouderij weer grondgebonden wordt (middeels een P-balans), de oorspronkelijke waterhuis houding en bodemvruchtbaarheid hersteld worden en dat flora en fauna in het voorjaar zo weinig mogelijk verstoord worden door mens en vee. De veehouder op zijn beurt verlangt een gezonde en uitvoerbare arbeidsfilm, een praktische opzet van het bedrijf en voldoende omvang van het bedrijf om minimaal een basisinkomen te verwerven. Deze uitgangspunten zijn reeds besproken in het maartnummer van 1990 derde jaargang nummer 2 van Praktijkonderzoek.

Varianten

Diverse varianten zijn berekend, verschillend in produktiviteit van grasland en veestapel. Er is onderscheid gemaakt in produktiegrasland (14, 12 of 10 ton droge stof per hectare) en dotterhoiland respectievelijk blauwgrasland (6 en 4 ton droge stof per hectare). De melkproductie per koe vari-

eert van 4.500 kg tot 8.000 kg per lactatie, met tussenstappen van 500 kg. Bij al de varianten is, omwille van gezondheid en welzijn van de veehouder, uitgegaan van een tweemansbedrijf met 105 melkkoeien.

Resultaten en conclusies

Uit tabel 1 blijkt dat een dergelijk melkveebedrijf geen basisinkomen (veehouders-eis) oplevert onder 10 ton graslandproductie, als de krachtvoergift wordt beperkt tot het P-equivalent van de vlees- en melkproductie (natuur-eis). Uit de tabel blijkt ook dat de kwaliteit van 10 tons grasland te beperkt is voor koeien met een melkproductie van 6.000 kg en hoger bij een evenwicht tussen aanvoer en afvoer van P. Echter, 10 ton per hectare is een te hoge grasproductie om botanisch interessante graslanden als dotterhoiland en blauwgrasland te realiseren. De enige oplossing is om deze graslanden in afzonderlijke compartimenten aan het melkveebedrijf te koppelen, voor een tweede tak met vleesvee.

In de studie zijn de perspectieven hiervan onderzocht op basis van 1,5 VAK voor 70 koeien van 7.000 kg melk op 40 hectare met 12 ton droge

Tabel 1 Netto-bedrijfsresultaat (f) per ha¹) voor een melkveebedrijf van 2 VAK (105 melkkoeien)

Graslandproductie (ton ds/ha)	Melkproductie (kg/koe/lactatie)							
	4.500	5.000	5.500	6.000	6.500	7.000	7.500	8.000
14	-900	-150	560	1.200	1.850	2.400	2.950	
12	-800	-100	500	1.100	1.650	2.100		
10	-800	-250	300					

¹) Exclusief grond- en pachtkosten, inclusief arbeidskosten

Tabel 2 Omvang (hectare) en netto-bedrijfsresultaat (f per hectare) voor de samengestelde activiteiten (pg = produktiegrasland; dh = dotterhooiland; bl = blauwgrasland)

Variant	Bedrijfsomvang (ha)				Netto-bedrijfsresultaat ¹⁾ (f per hectare)
	pg	dh	bl	totaal	
<i>Hoofdactiviteit</i>					
Melkvee (70 melkkoeien)	40	—	—	40	1.450
<i>Nevenactiviteit</i>					
<i>Zoogkoeien</i> (50 moederdieren)					
dh	—	50	—	50	-1.120
dh-bl	—	50	15	65	-940
<i>Schapen</i> (100 ooiën)					
dh	—	20	—	20	-1.630
dh-bl	—	20	5	25	-1.240
<i>Kruislingen</i> (30 afgeleverde vaarzen)					
dh	—	25	—	25	-1.240
dh-bl	—	25	10	35	-1.020

¹⁾ Exclusief grond- en pachtkosten, inclusief arbeidskosten, minimaal aan te vullen tot f 0,-. Dit bedrag is een indicatie voor een eventuele hectaretoeslag.

Het koppelen van produktiegrasland aan botanisch interessant grasland lijkt de beste economische weg.

stof per hectare bruto productie en 0,5 VAK voor de tweede tak (tabel 2). Afhankelijk van de vee-soort neemt de bedrijfsomvang toe met 20 hectare (schapen) tot 65 hectare (zoogkoeien). Het netto-bedrijfsresultaat is echter dermate negatief dat een toeslag per hectare of per kg produkt nodig is om deze natuurproductie een basisinkomen te laten opleveren. De arbeid van de ondernemer en zijn medewerker(s) is volledig vergoed als het netto-bedrijfsresultaat f 0,- is. De premie moet dan minimaal f 940 (zoogkoeien) tot f 1.630 (schapen) per hectare bedragen, afgezien van grond en pachtkosten en een eventuele premie op de prijs. Voor nadere bijzonderheden wordt verwezen naar rapport nr. 133 (in druk).